

DET MAGISKE SKOLEBIBLIOTEKET

OMRÅDESATSINGENE, OSLO KOMMUNE



4: SLUTTRAPPORT

Prosjekteier: John Johansen

Prosjektleder: Marte Thorstein og Caroline Bratt

Prosjektnummer i økonomisystemet: 72001020

Godkjent av:

Dato:

Fotografi: Ellen Jarli

1. KORT OPPSUMMERING AV PROSJEKTET

Det magiske skolebiblioteket er et samarbeidsprosjekt mellom Prinsdal og Stenbråten skole. Bakgrunnen for prosjektet var et ønske om å ha et ekstra søkelys på lesing og leseutvikling fordi gode leseferdigheter henger sammen med mestring i alle fag, og er et viktig grunnlag for å gjennomføre og bestå videregående opplæring.

I begge skolekretsene er det en betydelig andel flerspråklige familier som skårer lavt på inntekts- og utdanningsstatistikken, og et økt fokus på leseopplæring der foreldre involveres vil kunne styrke arbeidet med å nå målene i LK20.

Målgruppen for prosjektet er skolenes elever, deres foresatte og ansatte ved skolen. Skolebiblioteket skal være en betydningsfull læringsarena der grunnen for leseglede og lesekompetanse legges.

Prosjektets gjennomføringsfase har pågått fra august 2022 og frem til januar 2024. Prosjektlederne ved de to skolene har i denne perioden jobbet med leveranser og mål i henhold til styringsdokumentet. Underveis i gjennomføringsfasen har det vist seg at det er ulikheter i hvordan bibliotekene på de to skolene har vært drevet frem til prosjektstart, og at det derfor vil være naturlig at videreføringen vil være preget av dette. Nedenfor vil vi oppsummere prosjektets leveranser, gevinster og læringspunkter samlet sett.

Hva er gjort?

I prosjektet har vi økt bemanningen av biblioteket, ved bruk av leselærer i 50% stilling sammen med skolebibliotekar/biblioteklærer. Vi har implementert systematisk bruk av biblioteket, med bibliotektimer fast på timeplanen. Vi har utvidet åpningstidene til å gjelde friminutt og etter skoletid, her kan elevene også få leksehjelp på ettermiddagene. Bibliotekar har involvert elever som bibliotekassistenter, som hjelper til med praktisk jobb og med synlighet ut mot de andre elevene på skolen. Vi har også videreutviklet tilbudet med høytlesning fra leselærer og bibliotekar. Gjennom foreldremøter og tett samarbeid med FAU har vi økt synligheten i nærmiljøet. Biblioteket har blitt et sted for kulturelle arrangementer og foreldreinvolvering.

Hva har det ført til?

Prosjektet "Det magiske skolebiblioteket" har hatt mange positive effekter. Det har ført til økt bruk av biblioteket og økt utlån av bøker. Vi har også sett en forbedring i



kvaliteten på bøkene som elevene låner med seg etter å ha innført leselærer og høytlesing, de velger nå mer alderstilpassede bøker som treffer elevene bedre. Skolebiblioteket har blitt et sted for elever som strever hvor de kan få pause fra undervisningstidene eller jobbe rolig sammen med en voksen og andre elever. Gjennom å løfte biblioteket opp mot lærerne og få til et samlingspunkt i utviklingstid har dette også økt bevisstheten og oversikten over litteratur blant lærerne. I tillegg har skolegården blitt et tryggere område når skolebiblioteket brukes utenom skoletid. Dette prosjektet har virkelig forvandlet biblioteket vårt til et magisk sted for læring og utvikling.

Viktige læringspunkter i prosjektet?

Vi har lært mye gjennom prosjektperioden. Det er viktig å merke seg at arbeidet med å utvikle et skolebibliotek kan være en lang prosess, og det er viktig å starte med intern bruk på skolen først. Dette har begrenset hvor mye vi har jobbet med biblioteket utenom skoletid og ut mot nærmiljøet i prosjektperioden. Vi opplever at ett og et halvt år er lite tid for biblioteksutvikling som omhandler utvidet bruk.

Bemanning av skolebiblioteket med biblioteksfaglige personer er helt avgjørende for å sikre at biblioteket fungerer effektivt og at ressursene brukes på best mulig måte. Det er også viktig å ha en tydelig plan fra starten om involvering av ulike parter, inkludert lærere, elever og ledelse. Dette sikrer at alle er på samme side og jobber mot samme mål. Ledelsen spiller en sentral rolle og det er viktig med god ledelsesforankring.

Et enkelt grep for å øke bruken av biblioteket er å flytte leksehjelpen fra klasserommet til biblioteket. Dette gir elevene et rolig og støttende miljø for å jobbe med leksene sine, i tillegg til å gjøre elever mer kjent med biblioteket.

Foreldreinvolvering er også viktig, for eksempel ved å oppfordre dem til å bruke biblioteket og gi bøker til biblioteket. Dette kan bidra til å øke bibliotekets ressurser og engasjere foreldrene i barnas læring.

Til slutt kan skolebiblioteket brukes aktivt for elever som strever. Her får elevene støtte og hjelp på en naturlig læringsarena med trygge voksne og elever til stede. De får muligheten til å bidra og hjelpe til, og kan føle mestring i en ellers utfordrende skolehverdag.



Disse punktene understreker viktigheten av en godt planlagt og gjennomført strategi for utvikling av skolebiblioteket. Med riktig planlegging og implementering kan skolebiblioteket bli en uvurderlig ressurs for læring og utvikling for alle elever.

Hva implementert og hva krever det?

Etter gjennomføringen av prosjektet, har biblioteket blitt et levende rom, som blir tatt i bruk av både foreldre og elever på skolen. Elevene er stolte av skolebiblioteket sitt, og det er et populært tilbud for mellomtrinnslevene. I tillegg har vi erfart at biblioteket fungerer som et godt læringsrom for elever som trenger en pause fra ordinær undervisning.

Dette krever et bemannet skolebibliotek, med flere trygge voksne involvert. Et bibliotek er avhengig av å ha en skolebibliotekar, i tillegg er det en styrke om det er en leselærer på skolen som kan fungere som et bindeledd til det pedagogiske personalet og som sammen med ledelsen sørger for at biblioteket er tatt med i alt utviklingsarbeid som gjelder skolen.



2. GEVINSTER

Gevinster	Grad av oppnåelse	Vurdering
<p>Bedre utnyttelse av potensialet i skole-biblioteket som utviklingsarena for "hele" mennesket faglig, sosialt, kognitivt og emosjonelt</p>	<p>Høy grad av måloppnåelse</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Skolebiblioteket er i førfasen pusset opp som har ført til flere sittegrupper for elevene. Dette er med på å kunne ha flere elever inne samtidig, som kan arbeide med ulike aktiviteter.</p> <p>Utstillingene i skolebiblioteket gjenspeiler de periodene lærerne arbeider med i klasserommet, noe som gjør at elevene enkelt kan finne faglig påfyll tilpasset tema. I tillegg er det tilbud til 4. trinn om leksehjelp etter skoletid på tirsdager i matematikk.</p> <p>Som en sosial arena er det utvidet åpningstid på skolebiblioteket hvor elevene kan være sammen med venner, spille spill, gjøre lekser og snakke sammen. Dette gjelder 5.-7. trinn og er mandager og onsdager mellom 14:00 og 16:00 i tillegg til onsdager og fredager i storefri for 6.-7. trinn.</p> <p>Vi har gjennomført opplæring av elever til å bli bibliotekambassadører, disse må sette seg inn i kategoriseringen av bøker og logisk tenkning for å gjøre seg kjent med hele biblioteket.</p> <p>Biblioteket har blitt tatt i bruk som et rom for elever som av ulike årsaker strever med å være i full klasse gjennom hele skoledagen,</p>

		det har vært et tiltak for å få et fristed og en møteplass også for elever som har strevd med skolevegring.
Bedre utnyttelse av potensialet i skole-biblioteket som utviklingsarena for "hele" mennesket faglig, sosialt, kognitivt og emosjonelt	Høy grad av måloppnåelse	<p>Stenbråten skole</p> <p>Alle klasser har fast tid på biblioteket hver uke hvor tiden brukes til faglig arbeid med litteratur gjennom høytlesing, veiledning ved valg av litteratur og stillelesing. Biblioteket samarbeider med teamene i forbindelse med planlegging av periodeplaner slik at relevant litteratur inngår i de ulike oppleggene det planlegges for.</p> <p>Åpent bibliotek i friminutt og etter skoletid er med på å skape et samlingssted hvor elevene koser seg sammen og trener sin sosiale kompetanse.</p> <p>Et tilgjengelig og bemannet bibliotek har blitt et «escape room» for elever som trenger pause fra klasserommet, og som ikke oppleves ekskluderende i likhet med for eksempel et grupperom.</p> <p>Biblioteket har blitt base for kulturelle begivenheter ved skolen, hvilket har bidratt til at elevene opplever et større eierskap til arrangementene og at biblioteket nyter fruktene av å være en underholdningsarena.</p>



<p>Flere barn utvikler gode lese- og språkferdigheter tidlig i skoleløpet</p>	<p>Underveis</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Leselærers jobb er knyttet i stor grad til 4. trinn og 7. trinn. Her har det vært arbeidet med leselyst og elevene har blitt kjent med og kunnet finne bøker de ønsker å låne med seg hjem. Biblioteket tilbyr også fadderopplegg med 1. trinn og 6. trinn og har arbeidet opp mot barnehagene for å bli en trygg arena for barna når de begynner på skolen.</p>
<p><i>Økt leselyst</i></p>	<p><i>Underveis</i></p>	<p>En observasjon gjort i arbeidet med leselyst på trinn 4 og trinn 7 er at elevene på 7. trinn i større grad enn tidligere låner bøker med mer tekst og mindre bilder enn tidligere. Videre at lånet av bøker på 4. trinn er gått opp. Dette kan være en indikasjon på at elevene har hatt en god leseutvikling og at biblioteket treffer bedre med bøker og at tilgjengeligheten for utlån er bedret.</p>
<p><i>Økt kompetanse i lesing.</i></p>	<p><i>Underveis</i></p>	<p>Sammenlikning av leseresultater ifbm. overgangsprøver på 4. trinn og Nasjonale prøver på 7. trinn viser at det har vært en nedgang i resultater også de siste årene. Resultatene vil variere på bakgrunn av de ulike trinnene og det er først neste år man kan se om lesetimene fra 4. trinn vil bære frukter på 7. trinn. Det har allikevel vært en liten oppgang fra fjoråret til dette året, vist i vedlegg Nasjonale Prøver. Denne oppgangen kan neppe skyldes skolebiblioteket.</p>



		<p>Alle klassene benytter seg av sine fastsatte timer på skolebiblioteket. I tillegg har elevene anledning til å låne og levere bøker på egenhånd, det gjenspeiler seg i tallet for utlån som er økt med 20% fra fjoråret. Om elevene faktisk leser ferdig bøkene de låner er det knyttet stor usikkerhet til. 7. trinn låner mer alderstilpassede bøker enn tidligere og færre tegneserier. Som leselærer har jeg intervjuet alle elevene på 4. og 7. trinn for å kartlegge interessene deres. Elevene er deretter delt inn i lesegrupper basert på interesser og det er 5 grupper i hver klasse, dvs. at hver femte uke får en lesegruppe være med ut og får presentert 6-7 bøker innenfor deres interesse. Når jeg gjennom året er blitt kjent med leseferdighetene deres også treffer jeg godt på bøker og ofte blir i snitt 3 av de bøkene jeg presenterer lånt av elevene på gruppen. Det samme har vært gjort på 4. trinn. Det er stor grunn til å tro at dette har medført mer riktig lån av bøker som treffer elevene.</p>
<p>Flere barn utvikler gode lese- og språkferdigheter tidlig i skoleløpet</p>	<p>Underveis</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>Samlingsstund på biblioteket med høytlesing gir elevene språk- og lyttetrening. Presentasjon av spennende litteratur vekker nysgjerrighet og gir lesemotivasjon. Veiledning ved valg av litteratur gir elevene en mulighet til å låne bøker som fremmer deres progresjon og lesekompetanse.</p>

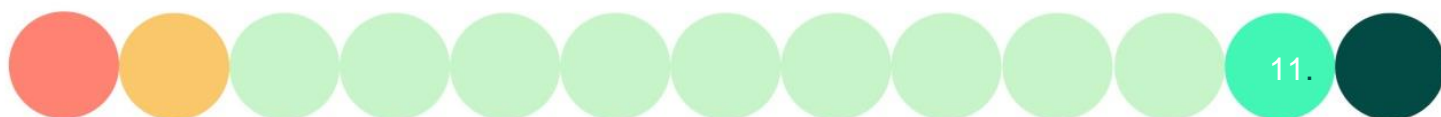


		<p>allikevel anledning for elever til å komme og arbeide i små grupper.</p> <p>Lærerne har i spørreskjemaet selv sagt at de har bedre oversikt over litteraturen på skolebiblioteket og det er flere av lærerne som nå ser nytten av skolebiblioteket som alternativt læringsrom enn tidligere (se vedlegg før og etter- måling ansatte).</p>
<p>Mer fleksibel skolehverdag med skolebiblioteket som et utvidet læringsrom</p>	<p>Høy grad av måloppnåelse.</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>Loggføring av klassebesøk viser at nesten alle skolens klasser besøker biblioteket hver uke. Fra høsten 2023 viser loggføringen at det i snitt er 17 (av 22) klassebesøk i uken. Tallene fra tiden før prosjektet viser et snitt på syv besøk i uken.</p> <p>Et bemannet bibliotek gir lærere en mulighet til å la elevgrupper eller enkeltelever bruke biblioteket som arbeidsplass utenom fastsatt bibliotekstid. Enkelte benytter muligheten, men det er fortsatt et potensiale om bedre utnyttelse.</p>



<p>Økt stolthet, trygghet og engasjement for skolen og nærmiljøet hos elever foresatte og ansatte</p> <p><i>Flere foresatte engasjerer seg i barnas skolehverdag</i></p>	<p>Underveis</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Vi ser at det å ha et rom på skolen som brukes utover skoletiden er med på å trygge området. Barn- og unge ser at det er folk på skolen og lys i bygget. Det gjør også noe med muligheten for lek i skolegården etter skoletid.</p> <p>Ettermiddagstilbudet er veldig populært og elever som ellers ikke får lov til å være sammen på fritiden får lov når dette er i regi av skolen.</p> <p>Foresatte booker biblioteket for å gjennomføre spillkvelder og lesekvelder med klassene. I tillegg benyttes biblioteket som et møterom som foresatte og andre lag i nærmiljøet kan ta i bruk. Spill-kveldene har vært stor suksess på de trinnene som har gjennomført det. Det er klassekontaktene som ofte tar initiativ, men de gangene det har vært gjennomført har det vært for både barna og foresatte, som gjør at fler foresatte kommer på banen i sosiale sammenhenger. Det er vanskelig å se en sammenheng med om foresatte engasjerer seg mer i hverdagen til barna sine enda.</p>
--	------------------	---

<p><i>Økt samarbeid mellom skolen og nærmiljøet</i></p>	<p><i>Underveis</i></p>	<p>Det har vært forsøkt en del tilnærminger til samarbeid i nærmiljøet rettet mot ulike aktører. Noen med mer hell enn andre.</p> <p>Det har vært forsøkt fast møtepunkt for barnehager på vårparten. Alle barnehagene med oppstart på Prinsdal skole har vært invitert til lesetime med kommende fadderklasse på skolebiblioteket. Invitasjon ble sendt ut på mail. Av 5 barnehager var det kun 1 som kom. Derfor ringte jeg også rundt til de andre barnehagene og sendte ut ny invitasjon, men enda var det ingen som dukket opp. Læringen av dette er at ved neste gjennomføring skal skolebiblioteket komme ut på besøk til barnehagene istedenfor.</p> <p>Jeg har tatt kontakt med ledelsen ved Hauketo skole for å se på muligheten for et samarbeid om lesing, vi har et liknende samarbeid med matematikk. Dette ble til et møte hvor norsklærere på ungdomsskolen, skolebibliotekarere og ledelse var med. Møtet ble for stort og landet uten noen konkrete tiltak for hva som skal testes ut. For å få til et slikt samarbeid er det viktig med tydelig ledelse og en klar ambisjon i bunnen.</p> <p>Deichmann ble kontaktet og jeg fikk til en avtale på at de skulle sende mail til meg med aktiviteter på deres avdeling</p>
---	-------------------------	--



		<p>ved Holmlia. Noen slik mail mottok jeg ikke. Jeg har allikevel fulgt med på hjemmesiden deres og hengt opp informasjon månedlig på hva som skjer der utenfor skolebiblioteket. Jeg har opplevd at særlig 7. trinns elever sier de skal på Biblio hvis det er fullt hos oss på ettermiddagen.</p> <p>Foreldresamarbeidet fungerer stadig bedre. Foreldre tar kontakt for å donere bøker til biblioteket, låne det på ettermiddagen og senest for å sette i gang en lesekampanje i regi av FAU.</p>
<p>Økt stolthet, trygghet og engasjement for skolen og nærmiljøet hos elever, foresatte og ansatte</p>	<p>Underveis</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>I løpet av prosjektperioden har biblioteket blitt en langt mer synlig arena enn den var tidligere. Ukentlige klassebesøk og åpent i friminutt har trolig hatt størst effekt. I tillegg har biblioteket fast innslag på skolens månedlige fellessamlinger og har jevnlig utadrettede aktiviteter rettet mot skolens elever, for eksempel ulike konkurranser, temastillinger o.l.</p> <p>Bibliotekets assistenter er synlige i storefri og på ulike oppdrag rundt om på skolen, og disse er med på å fremme engasjement blant yngre elever.</p> <p>Stenbråten skole er godt besøkt på ettermiddag- og kveldstid på grunn av</p>

		<p>enkeltelever som har skolevegring. De får sitte på biblioteket å jobbe på egenhånd og får da en pause fra klasserommet ved behov. 2 av de 4 elevene hvor dette har vært et tiltak er nå tilbake i full klasse. Flere elever har det fremdeles som tiltak.</p> <p>I tillegg er det mange enkeltelever som har behov for pause i full undervisning som benytter biblioteket til dette som da kommer til biblioteket sammen med en voksen.</p> <p>Når det kommer til foresattes vurdering av dette er det ingen gode tall som underbygger at de opplever skolen som mer helsefremmende og trygghetsfremmende enn tidligere. Samtidig ser jeg av henvisninger til meg som leselærer på skolen at det er et veldig positivt syn på skolebiblioteket også i foreldregruppen.</p>
<p>Flere elever og foresatte opplever at skolen fremmer elevenes helse, trivsel og læring</p>	<p>Gjennomført, med fokus på elevene.</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>I løpet av prosjektperioden har det kommet tydelig frem at biblioteket har stor betydning for en andel av elevene som har sosiale utfordringer og skolevegringsproblematikk.</p> <p>I friminuttene møtes elever fra ulike trinn, og flere har funnet hverandre på tvers og dannet vennskap. Det er også en del elever som både i løpet av fjoråret og i år</p>

		<p>har biblioteket som sitt oppmøtested på vanskelige dager.</p> <p>Elevveiledere for enkeltelever bruker ofte biblioteket som arbeidsplass i stedet for grupperom, noe som bidrar til at disse elevene får en større opplevelse av tilhørighet til fellesskapet.</p> <p>Biblioteket er i dialog med foresatte til elever som har behov for ekstra oppfølging, og tilbakemeldingene er at de er takknemlige, og at de føler seg sett og forstått.</p>
--	--	---

3. PROSJEKTETS LEVERANSER

Skolebiblioteket som læringsarena	Gjennomført	<p>Prinsdal skole</p> <p>Det er en mer bevisst styring av bemanningen på biblioteket. Tidligere har biblioteket vært åpent 3 ganger i uken med en 50% ansatt skolebibliotekar. Nå er det åpent for elever hver dag, men ubemannet. To dager i uken. Leselærer er inne de to dagene og har ansvar, men det er elevene selv i følge med voksne som leverer og låner bøker. Åpningstidene er som følger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mandag: 08:30-16:00 • Tirsdag: 08:30-14:00, leksehjelp 14:00-15:00 • Onsdag: 08:30-14:00 ubemannet, 14:00-16:00
-----------------------------------	-------------	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Torsdag: 08:30-14:00, 14:00-16:00 AKS • Fredag: 08:30-14:00 ubemannet, 14:00-16:00 AKS. <p>På dager hvor biblioteket er ubemannet har elevene anledning til å gå ned og låne og levere bøker på egenhånd. Lærerne har også anledning til å booke biblioteket på kalenderen og kan gjennomføre hele undervisningstimer her. De dagene biblioteket er bemannet av bibliotekar er det faste oppsett for de ulike klassene på henholdsvis 3 kvarter.</p> <p>Biblioteket er tatt i bruk i økt grad. De fleste klasser benytter seg av det tilbudet som er fastsatt på timeplanen. Bordene og stolene som er satt inn gjør det til et hensiktsmessig rom å arbeide med fagene i.</p> <p>Skolebibliotekar benytter klassenes time til å lese høyt fra bøker som er godt alderstilpasset og er behjelpelig med å finne bøker til den enkelte elev og deres behov.</p> <p>Utstillingen av bøker i biblioteket samsvarer med de overordnede temaene i periodeplanen på skolen, det gjør at elevene raskt finner litteratur som bygger opp om det de jobber med i klasserommene, se vedlagt Årshjul for skolebiblioteket.</p>
--	--	---

<p>Skolebiblioteket som læringsarena</p>	<p>Gjennomført</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>Skolebiblioteket er åpent mandag til onsdag fra 08:30-16:00 og på torsdag og fredag fra 08:30-14:00. I tillegg til prosjektleder som er til stede i hele åpningstiden, er biblioteket også bemannet av en lærer i seks og en halv time per uke.</p> <p>Alle klasser har fast besøkstid ukentlig på biblioteket. Ved oppstart av gjennomføringsfasen ble fast tid presentert som et tilbud, mens det for dette skoleåret ble et krav om booking av fast tid. Dette har ført til en stor økning i besøkstallene i løpet av perioden. Alle klasser får tilbud om undervisningsopplegg i samarbeid med lærer, eller høytlesing. Fra 5.-7. trinn tilbys et systematisk SNO-opplegg i forbindelse med høytlesing.</p> <p>Det er åpent for at elever kan benytte biblioteket som alternativt klasserom, både til selvstendig arbeid og dersom de behøver veiledning fra pedagoger. Foreløpig er det kun enkelte som benytter seg av dette, men det er pågående arbeid for å øke bruken.</p> <p>I tillegg til de faste, ukentlige klassebesøkene foregår det jevnlig aktiviteter i forbindelse med skolens periodeplaner, ulike høytider og andre</p>
--	--------------------	---



		merkedager. Disse aktivitetene samsvarer med bibliotekets årshjul, som igjen reflekterer skolens årshjul og leseplan.
--	--	---

Foreldre- involvering	Delvis gjennomført	<p>Prinsdal skole</p> <p>Behovet og initiativet for Prosjektet DMS på Prinsdal skole kom i utgangspunktet fra foreldregruppen som igangsatte oppussing og design av skolebiblioteket. De har utformet en mal for hvordan biblioteket er lagt opp og forslag til bruk.</p> <p>Det skulle være en kartlegging av behovet til foreldregruppen før oppstart av gjennomføringsfasen, denne ble ikke gjennomført på Prinsdal skole.</p> <p>Skolebiblioteket er representert på foreldremøtene på høsten, ikke bare 4. trinn, men på alle foreldremøtene. I tillegg er biblioteket presentert på årets første FAU møte. Dette står beskrevet i Årshjulet til Det magiske skolebiblioteket.</p> <p>Skolebiblioteket er også åpent med aktivitet på førskoledagene. Og med visning til foreldregruppen på 1. trinn.</p> <p>På foreldremøtene presenteres tilbudet til hvert trinn ved biblioteket. Årshjulet presenteres og hvordan foreldre kan ta i bruk skolebiblioteket også utenfor</p>
--------------------------	-----------------------	--

		<p>skoletiden presenteres. Se Årshjul og PowerPoint vedlagt.</p> <p>På høstens første FAU møte presenteres skolebiblioteket. Det er lagt opp til stor grad av frivillig bruk, men også anbefalinger gitt til foreldregruppen. Vi har ingen egen gruppe i FAU som jobber mot biblioteket, men arrangemetskomiteen tar i bruk biblioteket som møterom og de står fritt til å sette i gang aktiviteter på skolebiblioteket. På 4. trinn har vi hvert år «Boknatt» i regi av FAU. Da kommer det forfattere på besøk og elevene overnatter på skolen, her mobiliseres alle foresatte med ulike vakter gjennom kvelden og natten.</p> <p>Det er planlagt for en foreldrekveld på biblioteket, som også står beskrevet i Årshjulet. Denne skal være sent på vårparten og er tenkt å være et åpent møte for alle som ønsker å komme innom hvor de kan snakke sammen og få informasjon om aktiviteter for barn som arrangeres i bydelen gjennom sommerferien.</p> <p>I årshjulet står det også beskrevet hvordan lokalene skal brukes gjennom året og hvilke aktiviteter som skal være fastsatt. Dette er dynamisk og ville kunne videreutvikles. Det er i tillegg utarbeidet en kontrakt for utlån av biblioteket, se vedlegg.</p>
--	--	--

DForeldre- involvering	Underveis	<p>Stenbråten skole</p> <p>Foreldre har fått informasjon om biblioteket på alle foreldremøter og ved at alle trinn har et punkt om biblioteket på sin ukeplan.</p> <p>Prosjektleder har deltatt på FAU-møter der hovedhensikten har vært å informere, men også å be om innspill til ønsker fra foresatte. Responsen har dessverre vært mangelfull, og prosjektleder har ikke hatt kapasitet til å følge dette opp grundig nok.</p> <p>På våren 2023 innledet biblioteket et samarbeid med Atlas Kompetanse og inviterte 4. trinns-familiene til et treff på biblioteket. Om lag 50% av familiene møtte. Målet med treffet var å la familiene komme med forslag til aktiviteter de kunne bidra på. Et av forslagene ble gjennomført, men uten særlig deltakelse blant foreldrene.</p> <p>I arbeidet med enkeltelever har samarbeidet med foresatte vært langt mer vellykket. Dette er i første rekke foresatte til elever med sosiale vansker og elever som trenger faglig støtte.</p>
---------------------------	-----------	--

Meråpent skolebibliotek	Gjennomført	<p>Prinsdal skole</p> <p>Det har tidligere vært åpent og bemannet 3 dager i uken fra 08:30-14:00.</p>
----------------------------	-------------	--



		<p>Nå er biblioteket åpent hver dag fra 08:30 til 14:00 med selvbetjeningsskranke. På 5.-7. trinn er det elever som er bibliotekambassadører. De har vært inne og hjulpet til med opplæring av selvbetjening i sine klasser.</p> <p>Biblioteket har også økt åpningstid mandag og onsdag frem til klokken 16:00 og leksehjelp tirsdag til klokken 15:00. I tillegg er AKS inne og benytter biblioteket på ettermiddagene i større grad enn tidligere.</p> <p>På onsdager er det åpent bibliotek i storefri. Dette organisert med påmeldingslister hvor de som er påmeldt ikke har anledning til å skrive seg på neste runde, slik at det blir rulling i hvem som kan benytte seg av tilbudet. Og det er 25 stykker som kan melde seg på hver gang.</p>
Meråpent skolebibliotek	Høy grad av måloppnåelse	<p>Stenbråten skole</p> <p>Ved oppstart av gjennomføringsfasen var biblioteket åpent to dager i uken fra 14:00-18:30. I perioden frem mot jul ble det loggført at svært få besøkte biblioteket etter stengetid på Aks, så fra januar ble åpningstiden endret til tre dager i uken fra 14:00-17:00. Videre loggføring viste at det er få foresatte som oppsøker biblioteket, og at flesteparten av elevene kommer rett etter skolen og tilbringer ca. en time der. Fra høsten</p>

		<p>ikke fått på plass gode rammer for videre samarbeid.</p> <p>Vi har vært i møte med bydelen og frivilligheten. Det skal etableres et møte på vårparten hvor foresatte får informasjon om aktiviteter i bydelen i sommerferien.</p> <p>Vi har fått igangsatt leksehjelp på tirsdager, med ei som er pensjonist og matematiker.</p> <p>Barnehagene er vi fremdeles i oppstart for å få til godt samarbeid med. De har blitt invitert inn, men det har vært dårlig oppmøte. Derfor ønsker vi å heller invitere oss til barnehagene frem til samarbeidet er godt implementert og de kan komme og besøke oss.</p>
Samarbeid med aktører i nærmiljøet	Gjennomført, men i mindre skala enn planlagt	<p>Stenbråten skole</p> <p>Det er etablert kontakt med DEMO Mortensrud og Utekontakten/Klubben. I utgangspunktet var det planlagt å etablere kontakt med langt flere aktører, men underveis ble det tydelig at dette arbeidet ikke kunne gjennomføres før en solid forankring internt var på plass. En rekke aktører har allerede et samarbeid med skolen, og det er ønskelig at skolen og biblioteket framstår som en enhet der ulike avdelinger ved skolen utfyller hverandre i stedet for å fremstå som separate aktører.</p>

Skolehage	Lite gjennomføring, men planlagt utvidet.	<p>Prinsdal skole</p> <p>Vi startet opp med innkjøp av kasser, jord og planter til skolehagen. Disse er plassert ved siden av skolen der det nå står en tidligere vaktmesterbolig. Avventer videre arbeid til denne boligen er revet.</p> <p>Brev er sendt til undervisningsbygg både fra ledelse, FAU og elevrådet ved skolen.</p>
Skolehage	Gjennomført og planlagt utvidet på sikt	<p>Stenbråten skole</p> <p>Tildelte midler ble brukt til å kjøpe inn pallekarmer som er plassert i skolens atrium. Det ble besluttet å gi AKS ansvar for skolehagen i samarbeid med skolens kokk og biblioteket. AKS-elevene har plantet og vannet, og har vært med på å høste og bruke vekster på kjøkkenet. På sikt er det planlagt at matgrupper på AKS skal utvikle oppskriftshefter som skal inngå i bibliotekets samling.</p>

4. REGNSKAP/BUDSJETT

Årstall	Budsjett Tildelte midler fra Område- satsingene i Oslo	Budsjett Egen finansiering	Budsjett Annen ekstern finansiering	Totalt budsjett	Totalt regnskap (ekskl. mva.)
2021	1 208 000	32 300		1 208 000	397 357
2022	3 646 000	33 630		3 646 000	1 499 871
2023	-				2 173 199
Totalt					-17 199

Stenbråten skole har i tillegg benyttet egne midler til renhold hvert år:

38 uker x 2,5 timer + sosial utgifter pr år.

I tillegg har begge skolene gått med overforbruk på ca kr. 11.000,- ved prosjektavslutning som må dekkes av eget budsjetttramme. Beløpene i kolonnen *Budsjett Egen finansiering* er ikke medtatt i kolonnen for totalt budsjett.

5. EVALUERING

5.1. Suksessfaktorer

Eierskap og forankring i skolens ledelse, blant de ansatte og foreldregruppa.

Eierskap og forankring i egen organisasjon har en stor og viktig betydning for å kunne videreføre tiltak som er gjennomført i en prosjektperiode. Dersom ikke eierskap i organisasjonen er til stede vil det lett kunne medføre at driften går tilbake til det opprinnelige tilbudet etter at prosjektet er avsluttet. De to skolene i prosjektet har opplevd ulik grad av forankring og dermed ulik grad av måloppnåelse og kvalitet i henhold til hva som var planlagt.

På Prinsdal skole har det fra start til slutt av prosjektet vært dypt forankret både i ledelsen og foreldregruppen. Dette har vist seg essensielt når det kommer til utprøving av tiltak og når det kommer til videreføringen av Det Magiske Skolebiblioteket også etter slutfasen. For å få en bredere forankring inn i hele

organisasjonen har lærerne vært involvert i oppstarten av gjennomføringsfasen. De har selv ønsket tidspunkter for biblioteket på timeplanen og de har kommet med forslag til aktiviteter som kan være i regi av biblioteket. Her har de blant annet ønsket å få inn flere lesekampanjer og premieringer av dette.

For at lærerne og hele organisasjonen skal få et eierskap er Det Magiske skolebiblioteket innarbeidet i alle skolens planer. Dette gjelder Årshjul for læringsmiljø og Leseplanen som ble revidert i plangruppa første halvår av gjennomføringsfasen. I tillegg er det utviklet et eget Årshjul for skolebiblioteket hvor periodeplanen og LK20 er implementert. Dette setter videre føringer for bestilling av faglitteratur og utstillinger på skolebiblioteket gjennom skoleåret.

Under gjennomføringsfasen hadde vi på Prinsdal skole et lengre sykefravær av skolebibliotekar på ½ år. Derfor så vi det som viktig å kunne opprettholde tilbudet og det var mange av aktivitetene som skulle være utadrettet som måtte utsettes. Det viser at det er sårbart når det er et prosjekt med korte tidsfrister når man arbeider med mennesker. Videre har dette gått utover å binde skolebiblioteket opp mot andre interessenter i nærmiljøet da det ikke ble satt inn ekstra ressurser på biblioteket i sykdomsperioden.

På Stenbråten skole har hele ledelsen blitt byttet ut i løpet av prosjektperioden, slik at det kun er prosjektleder som har vært med fra start. Dette har ført til at prosjektet ved avslutning ikke har oppnådd ønsket grad av forankring, men arbeidet er pågående og planene fremover gir håp om at det skal lykkes i større grad.

Til tross for dette har arbeidet med elevene kommet veldig godt i gang og i en undersøkelse svarer 59% av elevene at de mener biblioteket er et viktig sted for skolen.

Finansiering, Delprogram oppvekst og utdanning

Prosjektet har holdt seg innenfor budsjetttrammene. Både Stenbråten og Prinsdal planlegger selvfinansiert videreføring av meråpent bibliotek og høyere grad av bemanning.

Finansieringen fra Delprogram oppvekst og utdanning har kun lønnet 50% prosjektlederstilling. Veldig mye av den tiden har gått til organisering, samarbeid og forankring i organisasjonen, samt informasjon og møter ut mot nærmiljøet. De resterende 50% av stillingen er finansiert fra skolen og retter seg inn mot lesetimer med elever på skolen. I en viderefinsiering fra skolen går dette på de 50% satt til leselærer som da har overordnet ansvar for planlegging og gjennomføring samt videreutvikling av aktiviteter på skolebibliotekets årshjul. Det vil si at all strukturen som er innarbeidet har kunnet komme på plass gjennom denne finansieringen.

Det er allikevel slik at en struktur likende den vi har fått på skolen nå, kunne vært gjennomført uten finansieringen, men det er helt essensielt at det er noen som



må holde i dette. Det kunne vært utarbeidet i en ledelse med en plangruppe, men det ville tatt atskillig mye lengre tid å få til en stor endringspraksis på en skole.

Dersom man har en villig ledelse og en god struktur vil en annen skole kunne ta til seg elementer fra våre årshjul og gjøre det til sitt eget. Om ikke biblioteket er bemannet kan man allikevel organisere for aktiviteter med lærere på huset som i større grad tar i bruk biblioteket som et læringsrom. Å holde i strukturene og involvere nærmiljøet må da organiseres i ledelsen på den enkelte skole og vil dermed gå på bekostning av noe annet i en lengre periode til de gode strukturene har satt seg og blitt en del av driften.

Hva	Status	Beskrivelse
Reell bruker-medvirkning	Delvis etter planen	<p>Prinsdal skole</p> <p>Majoriteten av både elever og ansatte svarer i en undersøkelse at de opplever å kunne medvirke til å utvikle biblioteket som læringsarena faglig og sosialt se vedlagte målinger i personalet og elevgruppen. I arbeidet med medvirkning har de ansatte tidlig kommet med innspill til utforming av biblioteket og tilbudet der. Som prosjektleder har jeg sittet i plangruppa hvor vi arbeider med utforming og innhold til utviklingstider på skolen vår. Der har skolebiblioteket og årshjulet vært oppe til diskusjon både i tidlig fase av prosjektet og etter endt gjennomføring.</p> <p>I samarbeid med spesial-pedagogisk Team på skolen har jeg vært involvert i endringsarbeidet av vår leseplan. Her har vi sørget for at biblioteket tar en større plass som læringsarena i leseutviklingen til elevene ved skolen.</p> <p>Som prosjektleder har jeg tatt over elevrådet og her arbeider vi kontinuerlig</p>

	<p>med gode arrangementer og strukturer både i- og utenfor biblioteket. Det er opprettet en ønske-postkasse for elever hvor de kan skrive ønsker for innkjøp av bøker. Denne har blitt tatt i bruk og skolebibliotekar går aktivt igjennom ønskene ved bestillinger av nye bøker.</p> <p>Jeg har i perioden med prosjektet sittet i driftsstyre og sørget for å formidle skolebiblioteket og dets potensiale for aktiviteter i- og utenfor undervisningstid.</p> <p>Det å ta i bruk strukturer og møtepunkter som allerede ligger inne i skolearbeidet er viktig for å få til en forankring og for å få innspill fra brukere. Det har allikevel vært lite konstruktive tilbakemeldinger om hva tilbudet skal være, men snarere positivitet til at det foregår endringer og at tilbudet blir bedre.</p> <p>Foresatte har ikke blitt involvert i like stor grad som først planlagt, slik at det derfor ikke har vært aktuelt å analysere funn, de har blitt oppfordret til å gi tilbakemeldinger og engasjere seg. En del har benyttet seg av tilbud og lånt biblioteket utover skoletiden og det er mer aktivitet enn tidligere, men det er ofte de samme foreldrene som ellers er engasjert.</p> <p>Eksterne aktører har ikke vært aktuelle å konsultere ettersom de har spilt en liten rolle så langt.</p>
--	---

Reell brukermedvirkning	Delvis etter planen	<p>Stenbråten skole</p> <p>I en undersøkelse blant de ansatte svarer 76% at de i noen grad opplever å kunne medvirke i forbindelse med innkjøp og organisering av biblioteket. I samarbeidet med trinnene har lærerne fått mulighet til å medvirke til å avgjøre hva bibliotekstimen fylles med, og de har fått tilbud om å komme med ønsker om tilrettelegging for klassene sine.</p> <p>Biblioteket samarbeider også med fagteamene om innkjøp av litteratur.</p> <p>Blant elevene svarer 36% at de i stor grad opplever å kunne medvirke, mens 57% opplever å kunne medvirke i noen grad.</p> <p>Tilgjengelig for alle ligger en bok der elever kan skrive opp innkjøpsønsker. Disse ønskene blir vurdert, og dersom bøkene ikke er aktuelle, får elevene en tilbakemelding og forklaring. Elevene har mulighet til å komme med ønsker om ulike aktiviteter, konkurranser o.l., og disse vurderes på samme måte som bokønskene.</p> <p>Bibliotekassistene blir tatt med på råd når det gjelder mye av det daglige arbeidet på biblioteket.</p>
-------------------------	---------------------	--

Hva	Status	Beskrivelse
-----	--------	-------------



<p>Et velfungerende samarbeid mellom involverte parter</p>	<p>Delvis etter planen</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Biblioteket har et godt samarbeid med alle de ansatte på skolene. Det er opprettet gode rutiner for arrangementer til skolestartere og rutiner ved foreldremøtene på høsten. Ved første FAU møte stiller skolebiblioteket for å oppfordre til lån etter skoletid og økt aktivitetstilbud for elevene.</p> <p>I Årshjulet for Prinsdal skolebibliotek er det satt opp tider for samarbeid med ulike aktører. På starten av skoleåret er det samarbeid med ansatte for å sette biblioteket på timeplanen til klassene. Skolebiblioteket presenteres på alle høstens foreldremøter. På vårhalvåret er det samarbeid med barnehagene om besøk på skolebiblioteket, det er samarbeid med fritidsklubber om videre informasjon om sommerferie aktiviteter og det er arrangement for foresatte om informasjon om sommerferietilbud.</p>
<p>Et velfungerende samarbeid mellom involverte parter</p>	<p>Delvis etter planen</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>Det er opprettet gode samarbeidsrutiner mellom biblioteket og andre ansatte, både skole og Aks. Utsifting i ledelsen har ført til at dette arbeidet har gått saktere enn planlagt, men det er i gang.</p> <p>Med unntak av deltakelse på foreldremøter og klassetreff på ett trinn, er det ikke opprettet en plan for et strukturert foresatt-samarbeid.</p> <p>Det er opprettet et godt samarbeid mellom skolen og Deichmann, og det planlegges for at dette skal videreutvikles ytterligere.</p>

5.2. Usikkerheter

Mulig hendelse	Løsning
Prosjektleder fratrer stillingen	Prinsdal skole Prosjektleder har vært på plass gjennom hele prosjektet. Årshjulet for skolebiblioteket vil sikre det videre arbeidet og eventuelt videreutvikling av skolebiblioteket. Arbeidsoppgaver er godt fordelt og så sant det er en videre satsing med både leselærer og skolebibliotekar vil de gode rutinene kunne fortsette ved vår skole.
Prosjektleder fratrer stillingen	Stenbråten skole Prosjektleder har vært på plass gjennom hele prosjektet. Et tett samarbeid mellom bibliotekansatt og lærere ville muliggjort videre drift av daglige rutiner i prosjektleders eventuelle kortidsfravær. Ved et eventuelt langtidsfravær er faren stor for at mye av det som har per nå er en del av daglig drift ville falt bort.

Mulig hendelse	Løsning
Elevene får et konkurrerende lokalt tilbud	Prinsdal skole Vi har erfart at enkelte elever får være her etter skolen nettopp fordi det er i regi av skolen. Deichmann biblioteket har åpnet sine nye filialer på Holmlia. De har et veldig godt tilbud for barn- og unge. Det er allikevel en såpass lang avstand dit at det ikke er et reelt tilbud for de fleste av våre elever. Om vi får til et godt samarbeid med Deichmann vil det allikevel kunne være et sted hvor våre elever særlig på 6. trinn og 7. trinn vil kunne gå alene etter skoletid.

<p>Elevene får et konkurrerende lokalt tilbud</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>DEMO Mortensrud åpnet i 2023, og tilbyr mye av det som Stenbråten har hatt som mål i prosjektet. Dersom skolen i den videre planen beslutter å utvikle meråpent bibliotek er det blant annet begrunnet i DEMOs tilbud. De har midler og ressurser til å tilby mer enn det skolen kan, og dersom det gode samarbeidet fortsetter er det grunn til å se på DEMOs tilbud som en forlengelse av skolens tilbud, heller enn et konkurrerende tiltak.</p>
---	---

Mulig hendelse	Løsning
<p>Det Magiske skolebiblioteket mangler forankring i skolens drift</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Det Magiske skolebiblioteket har god forankring internt. De ansatte benytter seg av sine fastsatte bibliotek-tider og leselærer og skolebibliotekar strekker seg for et godt samarbeid på skolen. For å få til en best mulig forankring bør skolebiblioteket sidestilles med det andre pedagogiske tilbudet, slik at det blir satt inn vikarer ved fravær og tilbudet til enhver tid opprettholdes.</p>
<p>Det Magiske skolebiblioteket mangler forankring i skolens drift</p>	<p>Stenbråten skole</p> <p>Å forankre har vært en utfordring, særlig på grunn av utskifting i ledelsen, men også fordi prosjektperioden er relativt kort. I siste halvår av gjennomføringsfasen er det mer som har falt på plass, og dersom bemanningsgraden opprettholdes er det realistisk at graden av forankring vil øke i fremtiden.</p>

	ønskekasse hvor alle elever kan ønske seg ny litteratur til samlingen vår.
Fravær av elevmedvirkning	<p>Stenbråten skole</p> <p>Både i forrige skoleår og i år har biblioteket hatt om lag 20 bibliotekassistenter rekruttert fra femte, sjette og sjuende trinn. Disse elevene har vært en ressurs for biblioteket, i tillegg til at elevene selv har opplevd at de har hatt innflytelse på hvordan bibliotekhverdagen organiseres. Det har også hatt en positiv effekt på klassene og trinnene som har hatt assistenter.</p>

Mulig hendelse	Løsning
Foreldreinvolvering	<p>Prinsdal skole</p> <p>En liten kjerne med foreldre har vært involvert i biblioteket, og tilbakemeldingen fra dem er at de verdsetter biblioteket, den jobben som gjøres der og hva det betyr for elevene. Målet var å involvere flere, men det har vært vanskelig å få til, med den korte tiden prosjektet har vart.</p> <p>Årshjulet er oppdatert til å få på plass noen faste møtetider på biblioteket for foresatte. Dette skal være på vårparten og er en åpen kveld med informasjon om aktiviteter og fritidstilbud for barna i sommerferien. Videre skal biblioteket være representert ved alle foreldremøtene og ved første FAU-møte for å videreutvikle samarbeidet.</p>
Foreldreinvolvering	<p>Stenbråten skole</p> <p>Graden av foreldreinvolvering når ikke opp til det nivået man ønsket i utgangspunktet. Fortsatt deltakelse på foreldremøter, i FAU og muligens driftsstyret er en forutsetning. Det ville trolig også</p>

	Et mulig tiltak kunne vært å etablere kontakt med eksterne «hjelpere» slik Prinsdal har gjort.
--	--

5.3. Viktige læringspunkter

Sammenhengen mellom tenkte effekter og leveranser

Sammenhengen mellom tenkte effekter og leveranser	<p>Stenbråten skole</p> <p>Skolehagedelen har åpnet for fleksibilitet med tanke på læringsarena, og for faglig utvikling ved at pensum har blitt konkretisert.</p> <p>De andre leveransene har ikke blitt gjennomført i like stor grad slik at det derfor ikke er grunnlag for å måle direkte effekt.</p> <p>Skolebiblioteket som læringsarena er den leveransen som helt klart har hatt størst effekt. Ut ifra undersøkelsene som er gjort er det tydelig at biblioteket har en positiv effekt på elevenes sosiale utvikling. Den faglige utviklingen er det for tidlig å måle, men på bakgrunn av økt bruk med et pedagogisk tilbud er det grunn til å anta at det også har hatt en viss faglig effekt.</p>
<i>Bedre utnyttelse av potensiale i skolebiblioteket som utviklingsarena for «hele» mennesket- faglig, sosialt, kognitivt og emosjonelt.</i>	<p>Prinsdal skole, utprøvde tiltak</p> <p><i>Leveranser:</i></p> <p>Timeplanfestet tid på biblioteket for klasser og for AKS. Elevene bidrar til forslag av bøker som kjøpes inn og aktiviteter. Elevene medvirker i bruk av biblioteket.</p> <p><i>Andre tiltak:</i></p> <p>Selve organiseringen av rommet som innbyr til mer enn faglig læring. Hvordan border stoler og ellers innredning bidrar til en økt lyst til å være på biblioteket og bruke rommet sammen med andre medelever.</p>

<p><i>Flere barn utvikler gode lese- og språkferdigheter tidlig i skoleløpet.</i></p> <p><i>Mer fleksibel skolehverdag med skolebiblioteket som et utvidet læringsrom.</i></p> <p><i>Økt stolthet, trygghet og engasjement for skolen og nærmiljøet hos elever, foresatte og ansatte.</i></p>	<p><i>Leveranser:</i></p> <p>Vi har videreutviklet skolens leseplan med mer fokus på biblioteket i elevenes leselæring.</p> <p><i>Andre tiltak:</i> Leselærer er utprøvd på 4. og 7. trinn for å arbeide med leselyst hos elevene.</p> <p><i>Leveranser:</i></p> <p>Meråpent skolebibliotek er et tilbud for mellomtrinnet. Det er åpent i storefri to dager i uka med påmelding. Det er også åpent på ettermiddagen to dager i uken, hvor elever kan gjøre lekser, spille spill, sakke sammen og lese.</p> <p><i>Leveranser:</i></p> <p>Biblioteket er inne i alle skolens samarbeidsfora som elevrådet, plangruppa, skolemiljøutvalget og driftsstyre. Dette bidrar til å sette søkelys på de gode tiltakene og aktivitetene som foregår på skolebiblioteket for elevene våre og synliggjør også dette ut til politikere og foresatte i nærmiljøet. Vi holder åpen dag for foresatte og førskolebarna i forbindelse med førskoledagene.</p> <p>Vi er i prosess med å få på plass flere gode samarbeid i nærmiljøet både med ungdomsskole, fritidsaktører, Deichmann og barnehagene.</p> <p>Skolehage står på agendaen, ikke som en tilknytning til skolebiblioteket, men i tilknytning til samlingsstyrer på mat og helse, i et samarbeid med AKS, elevrådet og FAU, avventer politisk bestemmelse rundt riving av vaktmesterboligen.</p>
---	---

<p><i>Flere elever og foresatte opplever at skolen fremmer elevenes helse, trivsel og læring.</i></p>	<p>Leveranser:</p> <p>Skolebiblioteket kommer å presenterer innhold og årshjul for alle foresatte på høstens foreldremøter.</p> <p>Andre tiltak:</p> <p>Booking for utlån av biblioteket på kveldstid for foreldre som ønsker å ha aktiviteter med elevgruppene.</p>
---	--

<p>Planleggingsfasen</p>	<p>Prinsdal- og Stenbråten skole</p> <p>Både underveis i gjennomføringen og senere i avslutningsfasen er det grunn til å mene at noen av leveransene var for ambisiøse. Skolebiblioteket som læringsarena er grunnmuren som må være på plass før man går videre. Dette har vært tidkrevende, og til tider utfordrende, fordi prosjektleder har stått alene i og med utskiftingene i ledelsen (Stenbråten skole) eller langtidsfravær av skolebibliotekar i gjennomføringsfasen (Prinsdal skole). Det er også store forskjeller på de to skolenes utgangspunkt ved oppstart. På Stenbråten har prosjektleder utført en rekke av de arbeidsoppgavene som bibliotekar utfører på Prinsdal. Dette burde vært kartlagt bedre i planleggingsfasen. Det er også mangelfulle målinger fra planleggingsfasen, som gjør at underveismålingene ikke har vært reelle.</p>
<p>Planleggingsfasen</p>	<p>Prinsdal skole</p> <p>Prosjektleder ved Prinsdal skole ikke har vært involvert i planleggingsfasen. Dette har ført til at det ikke har vært et eierskap til hele prosjektet og at mange endringer har vært nødvendig underveis i gjennomføringsfasen.</p>

Målgruppene	<p>Prinsdal- og Stenbråten skole</p> <p>Elever og lærere er positive og takknemlige brukere. Ettersom de har sin base på skolen, er de lette å nå. Erfaringen med foresatt-gruppen er at det krever stor innsats og tett dialog for å få dem på banen. Et lite mindretall skiller seg ut, men flertallet er en seig gruppe. Dette er ikke spesielt for bibliotekprosjektet, men gjenspeiler seg generelt på flere områder hvor skolen ønsker tettere samarbeid med foresatte.</p>
Risikovurdering for gjennomføringsfasen	<p>Prinsdal skole</p> <p>I etterkant vurderes det at det burde være en form for risikovurdering av selve gjennomføringsfasen. På den måten kunne man sett på forhold som, hvordan skal dette videreføres på en god måte ved endringer av personale underveis. Ved vår skole var det et langtidsfravær av skolebibliotekar i gjennomføringsfasen. Dette gjorde at mange av tenkte tiltak ikke ble testet ut da det var viktig å kunne opprettholde det tilbudet som i utgangspunktet skulle være der.</p>
Forankring	<p>Stenbråten skole</p> <p>I etterkant kan det vurderes som at det burde vært jobbet mer med forankring fra start. Dersom dette var blitt gjort, ville muligens ikke utskiftingene i ledelsen hatt så stor betydning. Totalt sett har prosjektet vært vellykket, til tross for at ikke alle leveransene kom helt i mål, men noe av dette kan tilskrives at det ble forsøkt gapt over for mye i planleggingsfasen.</p>

Skolens planer	<p>Prinsdal skole</p> <p>Det at det er utviklet et levende årshjul og at skolebiblioteket i større grad er innarbeidet i leseplanen til Prinsdal skole gjør at videreutviklingen blir enklere. Årshjulet kan til enhver tid inkludere flere punkter og aktiviteter som står seg fast etter temaer det arbeides med i skolen og med andre instanser som kommer på besøk til fastsatte tider gjennom året.</p>
Overførbarhet	<p>Prinsdal- og Stenbråten skole</p> <p>Prosjektet har gitt Stenbråten og Prinsdal et levende bibliotek med mye aktivitet. Det har blitt et sentrum for leseopplevelser og en pådriver for utvikling av leseglede og lesekompetanse. Nøkkelordet er bemanning. Det er avgjørende at bemanningen ikke bare telles i timer, men at timene fylles med kreativitet, pedagogisk begrunnede aktiviteter og at det er rausse voksne, med god relasjonskompetanse, til stede. Det som i tillegg er viktig å bemerke er at biblioteket har en psykososial effekt, og at våre erfaringer viser at skolevegrere og andre sårbare føler at biblioteket er et trygt sted. Dette har stor verdi og er absolutt overførbart til andre skoler.</p> <p>Det meste knyttet til aktivitet i skolebibliotekene kan overføres til andre skoler. Om man ikke har anledning til full bemanning, vil man allikevel kunne holde biblioteket som et læringsrom for elever og ansatte. Det enkleste førstesteget vil være å innføre et bookingsystem for biblioteket. Det er allikevel helt nødvendig å ha en form for samlingsstyrer på rommet med overordnet ansvar for utstyr og bøker. Dersom man organiserer biblioteket med utstyr til selvbetjening</p>

vil det bidra til at biblioteket blir mer tilgjengelig. Rommet kan brukes til ordinær undervisning og av tiltak som ikke koster ekstra penger kan man også låne ut biblioteket på ettermiddager til foresatte. Å samarbeide godt med foresatte vil også kunne bidra til å få en donering med bøker inn til biblioteket. Man kan for eksempel ha en egen hylle for gratisbøker hvor bøker som kommer inn og biblioteket ikke trenger eller andre bøker som utgår av samlingen kan stå. Da vil man også få en mer dynamisk samling med bøker. Alle tiltak som skal prøves er avhengig av engasjement og det at noen holder i organiseringen. Det trenger ikke være en bibliotekar eller leselærer, men kan også være en faglærer og aller helst i tett samarbeid med ledelsen.